

prevedenega besedila. Zgleden prevod zgledne zgodbe.

Peter Svetina

KAKO BI SE O TEM POGOVARJAL S ŠTUDENTI

Jana Bauer: *Kako prestrašiti pošast.* Ilustrirala Malgosia Zajac. Ljubljana: Sodobnost International, 2020.

Jana Bauer je otroška in mladinska pisateljica srednje generacije, znana najbolj po Groznilci, simpatično sitni, srditi, bojeviti in izjemno prijateljski pa zanesljivi pravljичni punčari, ki nastopa v dveh otroških romanih. Pa po Ding-dong zgodbah. In po Naši mali knjižnici. Pa še po marsičem.

»Jaz sem Oton. Oton Kobilica. Več o meni ne boste zvedeli.«

Tako se zgodba *Kako prestrašiti pošast*, ki je izšla v slikanici z ilustracijami poljske ilustratorke Malgosie Zajac, začne.

Kdo od literarnih likov, junakov (lahko bi rekli tudi prestrašenjakov) se še pojavi na začetku? *Filip Zajec. In Edi Glista.*

Dobro. Kaj bi si lahko o protagonistih predstavljali s pomočjo njihovih priimkov? *Zajec je v pravljičah po navadi plašen, boji se in zbeži. Glista je junaška, dokler je ne dregneš. Ko jo, se začne zvijati in je videti nenadoma zelo uboga, joj, kako uboga! Pa kobilica? Ta skače. Sem in tja skače.*

Kdo pripoveduje zgodbo? *Oton. V prvi osebi.*

Kar takoj na začetku je pred bralca postavljen tudi že problem: »Pod mojo posteljo se je zavlekla pošast,‘ je rekel Filip. Začel se je tresti in polil je ves čaj.«

Oton Kobilica, ki se ukvarja s preganjanjem pošasti, vzame veliko rjavo torbo, s Filipom se iz Otonovega stanovanja

v bloku odpravita tri nadstropja višje, tam živi Filip. V sedmem nadstropju živi Edi Glista, v osmem gospa Neža, ki »prav zares sovraži otroke.« In »v devetem nadstropju živi Filip.«

Zakaj tako natančno omenjam vsa ta nadstropja? *Mogoče zaradi števila devet. Začetki ljudskih pravljič so kdaj: »Za devetimi gorami in devetimi vodami ...«* Ja, natanko to. Gremo naprej.

Filipova mama se s sinovim strahom ne ukvarja, ona ob popoldnevih hipnotizira mačke. Očeta pa ni doma, ker je šel na maratonsko plavanje po Amazonki. S pošastjo se bosta spoprijela torej fanta sama.

Tri vrste pošasti obstajajo: robate, zobate in kosmate. Robate se bojijo godbe na pihala, z godbo na pihala pošastne mame strašijo že svoje pošastne otroke, te pošasti res niso prav bistre, če strašijo že same sebe.

Ampak pod posteljo ni robata pošast. Zobate se bojijo malinovega sirupa.

Pošast, ki je pod Filipovo posteljo, se tudi sirupa ne boji.

Potem je pošast kosmata.

Z njo se da obračunati na en sam način: zrecitirati ji je treba pesem o strašni punčki Mari, ki bo pošast umila, skrtala in polila s parfumom.

Ampak pošast tudi tokrat ne odreagira, ne ustraši se.

Kaj zdaj?

Rešitev bo treba poiskati pri gospodu Klopotcu. Ta živi še tri nadstropja višje, v dvanajstem nadstropju. Ko ga obiščeta, jima pove, da je pošast, ki se skriva pod Filipovo posteljo, Repatež. Redka in hudobna pošast, ki te z repom frčne v vesolje. Tam plavaš med planeti, dokler se ne vrneš in je ne preženeš. Gospod Klopotec se je vrnil in jo pregnal s škatlico, ki jo da fantoma.

Škatlico porineta pod posteljo. Tišina. Potem pa neznošen krik in konec. Pošast je premagana. Še sicer diha, ampak je onespособljena. Fanta repateža zavijeta

v preprogo in ga odneseta po stopnicah v gozd, pustila ga bosta ob potoku, če bo žejen, ko se bo zbudil. Spotoma, po stopnicah spuščaje se, obljubi Oton Ediju, da mu ga bo naselil pod posteljo, če se ne bo nehal spravljati nad Filipa. Edi Glista umolkne in se nikdar več ne loti Filipa.

Ko se fanta vrneto domov, odpreta škatico. V njej je ogledalce. Pošast se je utrašila same sebe. Kako se torej preмага pošast? *Soočiti jo moraš s samo sabo, da vidi, kako pošastna je, tega soočenja ne prenese.*

Zgodbo zdaj poznamo. Postavlja pa se še nekaj vprašanj.

Koliko je svetov, v katerih se zgodba dogaja? Spominjajo dogajališča po svoji funkciji na dogajališča ljudskih pravljič? *Osrednji dogajalni prostori so trije: šesto, deveto in dvanajsto nadstropje. Strah je prisoten v devetem nadstropju, v svetu vmes. Rešitev, pomoč prihaja pa iz sveta spodaj in sveta zgoraj. To je tako kot v ljudskih pravljičah, kjer bitja iz podzemlja in onstranstva pomagajo (ali pa otežujejo) rešiti naloge na (srednjem) svetu.*

Kaj bi lahko bilo veselje, kamor te z repom frčne repatež? Bi to lahko bil čas odraščanja, v katerem otrokovo doživljanje, strahovi odnesejo nekam proč?

In na kakšen način edino se lahko otrok znebi strahu? *Tako, da se z njim sooči: vrne se iz veselja in se z njim sooči. Pokazati mu mora, kakšen strah pravzaprav je, ampak strah soočenja s samim seboj ne prenese, omedli.*

In kaj s strahom, s pošastjo naredi? Ga mora ubiti, kot ubijejo v Rdeči kapici volka? *Ne.* In zakaj ne? Zakaj ga ne ubijejo? *Prvič zato, da se lahko z njim zagrozi Ediju, ki nadleguje Filipa. Drugič zato, ker je to stopnja v odraščanju: strah bo srečal spet kdo drug, soočiti se bo moral z njim in ga premagati, da bo lahko živel mirneje naprej.*

Ja, tako je to pri fantih, zgleda: vsi se soočajo s strahovi, vsi jih premagujejo, Oton, Filip, Edi, gospod Klopotec.

Pa ženski liki? *V zgodbi nimajo osrednje vloge, stranski so.* Pa kljub temu: gospa Neža se ne boji. Filipova mama se ne boji. In kdo se zlasti ne boji? *Deklica Mara.*

Kdo v zgodbi je že v izhodišču pogumen? Pravzaprav najpogumnejši od vseh sploh? *Hm.*

No?

Tišina. Razmislek.

Deklica Mara. Ta je tista, s katero se zagrozi najpošastnejši od običajnih pošasti! Ta je najstrašnejša in obenem najpogumnejša.

Vas deklica Mara spominja na kak lik iz opusa Jane Bauer? *Na Groznovilco.* Pa sicer? Še na kakšen lik iz svetovne mladinske literature? *Na Piko Nogavičko.*

In smo. Sklenili smo krog in končali razmislek o zgodbi. Ostal bi seveda še razmislek o navdihujočih ilustracijah Malgosie Zajac. Hm. A sta priimek ilustratorke in priimek Filipa Zajca zanašča ista?

(Glede na to, da je zapis v tej rubriki revije zlasti kritika ali recenzija knjige, naj pripišem še lastno vrednostno sodbo o zgodbi in o knjigi, kolikor ta že ni razvidna iz dozdajšnjega besedila: če se lahko na tak način in toliko pogovarjaš in premišljuješ o besedilu in o knjigi, pomeni, da je zgodba, da je knjiga vredna branja. Zgodba Jane Bauer odpira mnogo vprašanj, ponuja mnogo premislekov, poigrava se z mnogimi stereotipi in jih, če jih, ne sprejema ali ponavlja brez refleksije. To je odlična knjiga, ki jo bom zagotovo obdržal doma. Pa ne samo zaradi dela s študenti.)

Peter Svetina